

1 MEDZINÁRODNÝ A VNÚTROŠTÁTNY ROZMER OCHRANY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Medzinárodné právo od druhej polovice 20. storočia vyprodukovalo značné množstvo medzinárodných zmlúv v oblasti ochrany životného prostredia a jeho zložiek. Z hľadiska trestnoprávnej ochrany životného prostredia je však pre SR dôležité len veľmi malé množstvo z nich.

Na druhej strane, pre európske štáty nevyplýva z medzinárodného práva záväzok zakotviť ochranu životného prostredia v podobe garantovaného práva svojich obyvateľov na životné prostredie, čo však nemení nič na tom, že celý rad požiadaviek na ochranu životného prostredia zo strany štátov bol vďaka medzinárodnoprávnym nástrojom ochrany ľudských práv odvodený. Z judikatúry medzinárodných súdov možno viac menej aj tak vyvodit' akési základné posolstvo a zásadný pozitívny prínos, ktorý dáva zmysel na úrovni medzinárodnej aj vnútroštátnej, a síce, že ľudskoprávne súdy, pokiaľ riešia znečistenie alebo škody na životnom prostredí, vyvodzujú zodpovednosť štátov za ne nielen v prípadoch priameho spôsobenia týchto škôd štátom, ale aj v prípadoch nedostatočnej regulácie činnosti súkromných subjektov. To je pre oblasť životného prostredia obzvlášť dôležité, pretože väčšina poškodení pochádza práve z činnosti súkromného sektora.³

Samotná legislatíva EÚ v oblasti ochrany životného prostredia bola naštartovaná pod vplyvom konferencie OSN o ochrane životného prostredia z roku 1972, ktorá sa konala v Štokholme a prijala Deklaráciu OSN o ľudskom životnom prostredí. K významným dokumentom v tomto smere zaradujeme aj Svetovú chartu prírody z roku 1982 a Deklaráciu o životnom prostredí a rozvoji prijatú na Konferencii OSN v Rio de Janeiro v roku 1992. Tieto medzinárodné zmluvné a obyčajové normy sa v zásade nezaoberajú detailne otázkou trestania zločinov proti životnému prostrediu, ktoré spáchajú jednotlivci, na rozdiel od iných

³ MÜLLEROVÁ, H., *Právo na příznivé životní prostředí: Zkušenosti vybraných evropských zemí a návrhy pro budoucí uplatňování v ČR*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2018, s. 12.

medzinárodných dohovorov, ktoré vyžadujú trestný postih za porušenie ustanovenia dohovoru. Takým je napr. Bazilejský dohovor.

Práve posledný zo spomínaných, **Bazilejský dohovor o kontrole pohybov nebezpečných odpadov cez hranice štátu a ich zneškodňovanie**⁴, je jednou z medzinárodných zmlúv, ktorá má vplyv na trestnoprávnu úpravu životného prostredia SR, prijala OSN a je účinný od roku 1992. Jeho cieľom je zníženie pohybu nebezpečných odpadov cez hranice štátov na minimum. **Bazilejský dohovor je najvýznamnejším prameňom práva v oblasti prepravy nebezpečných odpadov cez hranice štátu a ich zneškodňovania.** Základnými princípmi, na ktorých stojí Bazilejský dohovor, sú minimalizácia produkcie odpadov, spracovanie odpadov čo najbližšie k miestu jeho vzniku a redukcia cezhraničnej prepravy odpadov. na rozdiel od dvoch vyššie spomenutých medzinárodných zmlúv Bazilejský dohovor nemenuje len konania, ktoré sú zakázané, ale sám aj ukladá povinnosť zmluvným stranám kriminalizovať nedovolenú prepravu nebezpečných odpadov alebo iných odpadov. Štáty v rámci Bazilejského dohovoru ratifikovali niekoľko zmien, ide o nasledovné zmeny:

- v prílohe č. I a prijatie dvoch nových príloh č. VIII a IX k Bazilejskému dohovoru o riadení pohybov nebezpečných odpadov cez hranice štátov a ich zneškodňovaní: Boli prijaté pod gesciou Organizácie Spojených národov v dňoch 23. až 27. februára 1998 v Kuchingu;
- v prílohe č. I a prílohy č. VIII a IX pre SR nadobudli platnosť 6. novembra 1998;⁵
- IV. Dodatok k Bazilejskému dohovoru o riadení pohybov nebezpečných odpadov cez hranice štátov a ich zneškodňovaní: Bol prijatý pod gesciou Organizácie Spojených národov 22. septembra 1995 v Ženeve. Ratifikačná listina SR o prijatí bola uložená u generálneho tajomníka Organizácie Spojených národov, depozitára Dohovoru, 11. septembra 1998.⁶

Teda na globálnej úrovni neexistuje žiadna medzinárodná zmluva, ktorá by stanovila záväzky pre zmluvné strany zaviesť a garantovať prostredníctvom

⁴ Bol podpísaný 22. marca 1989 v **Bazileji**. Listina o **pristúpení ČSFR** k dohovoru bola uložená u generálneho tajomníka OSN 24. júla 1991. Dohovor nadobudol **platnosť** (aj pre ČSFR) 5. mája 1992. Notifikácia sukcesie SR do dohovoru sa uskutočnila 28. mája 1993 s platnosťou od 1. januára 1993.

⁵ Bližšie pozri Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky č. 132/2000 Z. z. o prijatí Zmien v prílohe č. I a prijatí dvoch nových príloh č. VIII a IX k Bazilejskému dohovoru o riadení pohybov nebezpečných odpadov cez hranice štátov a ich zneškodňovaní, ako aj Register mnohostranných medzinárodných zmlúv Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky v oblasti životného prostredia.

⁶ Bližšie pozri Register mnohostranných medzinárodných zmlúv Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky v oblasti životného prostredia.

prostriedkov vnútroštátneho práva postih fyzických osôb a právnických osôb za porušenie pravidiel ochrany životného prostredia v ich jurisdikcii. Treba tomu rozumieť tak, že vzhľadom na charakter medzinárodného práva, v ktorom sa uplatňovanie trestného postihu osôb, ktoré sú pod jurisdikciou suverénneho štátu, považuje za jeho vnútornú záležitosť, nemožno očakávať, že by zodpovednosť mohla byť predmetom globálnej zmluvy.

Priestor sa tu otvára na regionálnej úrovni, čoho dôkazom bola aktivita Rady Európy. Jej výsledkom je **Dohovor o ochrane životného prostredia prostriedkami trestného práva**, pričom tento je nazývaný ako prelomová dohoda, ktorá predstavuje významný krok v posilňovaní ochrany životného prostredia prostredníctvom boja proti environmentálnej kriminalite v celej Európe a mimo nej.⁷ Predmetný Dohovor dopĺňa Smernicu o ochrane životného prostredia prostredníctvom trestného práva z roku 2024. Zároveň jasne definuje trestné činy poškodzujúce životné prostredie, stanovuje minimálne pravidlá týkajúce sa trestov pre fyzické a právnické osoby a posilňuje reťazec presadzovania práva.

Zatiaľ čo Smernica stanovuje minimálne štandardy pre členské štáty, Dohovor stavia na tomto úsilí a vytvára širší celoeurópsky a medzinárodný rámec. Dohovor najmä stanovuje záväzné medzinárodné štandardy na vymedzenie a kriminalizáciu závažných environmentálnych trestných činov, ktoré sa trestajú účinnými, primeranými a odrádzajúcimi sankciami. Taktiež posilňuje preventívne opatrenia, medzinárodnú spoluprácu pri riešení environmentálnych trestných činov, cezhraničné vyšetrovania, výmenu informácií a zber štatistických údajov.⁸

Pre úplnosť sa vrátime ešte k Bazilejskému dohovoru o kontrole pohybu nebezpečných odpadov cez hranice štátov a ich zneškodňovaní, ktorý rozhodne považujeme za hlavnú medzinárodnú multilaterálnu dohodu týkajúcu sa odpadu, a predostrieme čitateľovi najkľúčovejšiu terminológiu previazanú s nosnou témou predkladanej monografie, s ktorou budeme pracovať aj v nasledovnom texte.

Bazilejský dohovor v rámci čl. 2 ods. 1 definuje odpad ako: „*látky alebo predmety, ktoré sa zneškodňujú, sú určené na zneškodnenie alebo musia byť zneškodnené podľa ustanovení vnútroštátneho práva*“.

Obchodovanie s odpadmi sa riadi medzinárodnými aj vnútroštátnymi právnymi predpismi. Bazilejský dohovor upravuje cezhraničný pohyb nebezpečného a iného odpadu a jeho cieľom je zabezpečiť, aby sa s takýmto odpadom nakladalo

⁷ K jeho podpisu došlo 3. decembra 2025.

⁸ Europa broadens efforts combat environmental crime, 2025, online dostupné na: https://environment.ec.europa.eu/news/eu-broadens-efforts-combat-environmental-crime-2025-12-03_en (navštívené dňa 16. 3. 2026).

environmentálne vhodným spôsobom a aby sa tvorba nebezpečného a iného odpadu minimalizovala.

Hlavným cieľom Bazilejského dohovoru je ochrana ľudského zdravia a životného prostredia pred nepriaznivými účinkami nebezpečných odpadov. Jeho ustanovenia sa zameriavajú na nasledovné čiastkové ciele:

- zníženie vzniku nebezpečných odpadov a podpora environmentálne vhodného nakladania s nimi bez ohľadu na miesto ich zneškodnenia,
- obmedzenie cezhraničného pohybu nebezpečných odpadov, pokiaľ nie je v súlade so zásadami environmentálne vhodného nakladania,
- zavedenie regulačného systému pre prípady, keď je cezhraničný pohyb povolený.

Bazilejský dohovor reguluje aj **cezhraničný pohyb nebezpečných** a iných odpadov prostredníctvom postupu predchádzajúceho informovaného súhlasu (PIC)⁹. V podstate vyžaduje, aby pred uskutočnením akéhokoľvek cezhraničného pohybu odpadu, ktorý spadá do pôsobnosti dohovoru, príslušné orgány štátov dovozu a tranzitu boli zo strany vývozného štátu informované o zamýšľanom pohybe a udelili svoj súhlas.

Zároveň Bazilejský dohovor definuje **nelegálnu prepravu odpadu**, ktorá spadá do jeho pôsobnosti, nasledovne:

„Na účely tohto dohovoru sa akýkoľvek pohyb nebezpečných odpadov a iných odpadov cez hranice štátu posudzuje ako nezákonná preprava, ak:

- je uskutočnený bez oznámenia všetkým dotknutým štátom v súlade s ustanoveniami dohovoru,*
- je uskutočnený bez súhlasu dotknutého štátu,*
- je uskutočnený so súhlasom získaným falšovaním, skreslením alebo podvodom,*
- podstatným spôsobom nezodpovedá sprievodnej dokumentácii,*
- vedie k úmyselnému zneškodneniu nebezpečných odpadov v rozpore s dohovorom a všeobecnými zásadami medzinárodného práva.“⁹*

Čo však je potrebné uviesť je, že táto definícia nelegálneho obchodovania je obmedzená len na pôsobnosť Dohovoru, teda na odpady, ktoré do nej spadajú.

Ďalším previazaným pojmom je „obchodovanie“, ktoré Bazilejský dohovor taktiež definuje a vo všeobecnosti sa vzťahuje na nezákonnú obchodnú činnosť, napríklad obchodovanie s ľuďmi alebo s voľne žijúcimi živočíchmi. Explicitne Bazilejský dohovor neobsahuje definíciu „obchodovania s odpadmi“, avšak túto vieme implicitne vyabstrahovať z jeho začiatočných ustanovení, keďže tieto

⁹ Čl. 9 bod 1 Bazilejského dohovoru.

vo svojom obsahu uvádzajú, že zmluvné strany pristupujúce k Bazilejskému dohovoru môžu cezhranične prepravovať odpad, pričom v tomto smere uvádzajú niekoľko zásadných podmienok, ktoré musia byť dodržané.¹⁰

1.1 Pramene práva EÚ v oblasti ochrany životného prostredia trestným právom

O dôležitosti ochrany životného prostredia pre EÚ nemožno pochybovať. Je to zrejmé z obrovského počtu smerníc, nariadení a rozhodnutí, ktorými pravidelne zásobuje členské štáty. Európska únia sa však životnému prostrediu nevenuje len v sekundárnom práve. Zmluva o EÚ uvádza zlepšovanie kvality životného prostredia ako jeden z cieľov Únie a v Zmluve o fungovaní EÚ je životnému prostrediu dokonca venovaná samostatná Hlava XX. Netreba zabúdať ani na Európsku environmentálnu agentúru, ktorá pracuje od roku 1994.

Ochrana životného prostredia je regulovaná prostriedkami práva EÚ, vzhľadom na jej cezhraničný rozmer, ktorý ovplyvňuje kvalitu života a zdravia občanov EÚ. Netreba zabúdať ani na konanie inštitúcií EÚ pri vynucovaní pravidiel na ochranu životného prostredia, ak členské štáty nerešpektujú stanovené pravidlá. S tým má napokon skúsenosť aj SR, a to prostredníctvom jedného z významných konaní, ktoré proti SR viedla Európska komisia, pričom išlo o nevykonanie rozsudku Súdneho dvora, ktorým Súdny dvor požadoval uzatvorenie skládky v Považskom Chlmcí, keďže SR porušila svoju povinnosť, ktorá vyplývala so smernice 1999/31/ES o skládkach odpadov. Prípád sa ťahal viac ako desať rokov a posudzoval ho Súdny dvor v rámci konania o porušení zmlúv. V prvom rozhodnutí Súdny dvor konštatoval, že SR porušila právo EÚ a bola povinná uzatvoriť skládku spôsobom, ako požadovala smernica Rady 1999/31/ES z 26. apríla 1999 o skládkach odpadov. Keďže SR nerešpektovala rozhodnutie Súdneho dvora vo veci č. C-331/11,¹¹ Súdny dvor rozhodol v konaní C-626/16,¹² že SR je povinná zaplatiť paušálnu pokutu a penále za nesplnenie rozsudku Súdneho dvora.¹³

Neodmysliteľnou súčasťou životného prostredia, hoci negatívnou, je **odpad**. Odpad vzniká ľudskou činnosťou, no po odhalení a zneškodnení sa stáva

¹⁰ Čl. 4 bod 3 Bazilejského dohovoru: „Zmluvné strany považujú nezákonnú prepravu nebezpečných odpadov alebo iných odpadov za trestný čin.“

¹¹ Rozsudok Súdneho dvora ECLI: EU:C:2013:271, vo veci **C-331/11** z 25. apríla 2013.

¹² Rozsudok Súdneho dvora ECLI: EU:C:2018:525, vo veci **C-626/16** z 4. júla 2018.

¹³ Táto povinnosť vyplýva z čl. 260 ods. 1 ZFEÚ.

súčasťou prírodných ekosystémov, v rámci ktorých vplýva na ich kvalitu. Prečo uvedené spomíname práve v tejto chvíli? Pretože právna úprava SR priamo a úmerne nadväzuje na právne predpisy EÚ o odpade, pričom platí, že hlavným cieľom implementácie právnych predpisov EÚ o odpade je urýchlenie prechodu na obehové hospodárstvo.

Miestni aktéri zohrávajú kľúčovú úlohu v odpadovom hospodárstve a ich zapojenie do politiky vývoja a implementácie, ako aj podpora ich činnosti sú nevyhnutným predpokladom súladu s právom EÚ. Všetky druhy odpadu predstavujú nielen skladovacie či estetické problémy, ale sú aj zdrojom znečistenia, ktoré ohrozuje ľudské zdravie a životné prostredie. Všetok odpad v zásade znehodnocuje životné prostredie či kontaminuje podzemné vody, no na druhej strane ho možno vnímať aj ako surovinu či zdroj energie. Rozvoj priemyslu akéhokoľvek druhu, ale aj bežný ľudský život v rámci domácnosti vedú aj k nárastu množstva produkcie odpadu, rovnako tak aj k jeho rozmanitosti. Na udržanie zdravého životného prostredia sa odpad musí likvidovať rôznymi spôsobmi, resp. ideálne by mal byť recyklovaný.

Vhodné odpadové hospodárstvo je jedným zo základných kameňov obehového hospodárstva a pomáha predchádzať negatívnym vplyvom odpadov na životné prostredie a zdravie. **Cieľom politik EÚ v oblasti odpadového hospodárstva je preto znížiť vplyv odpadu na životné prostredie a zdravie a zlepšiť efektívnosť zdrojov v EÚ.** Dlhodobým cieľom týchto politik je znížiť množstvo vyprodukovaného odpadu a tam, kde sa vzniku odpadu nedá vyhnúť, podporiť jeho využitie ako zdroja a dosiahnuť vyššiu úroveň recyklácie a likvidácie odpadu v bezpečných podmienkach.

Pre komplexnosť dodávame, že SR je od roku 2004 členským štátom EÚ a jej vnútroštátne právo je tak obrovskou mierou ovplyvnené právom EÚ.

1.1.1 Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1203 o ochrane životného prostredia prostredníctvom trestného práva

Trestnoprávna ochrana životného prostredia nie je výnimkou, a preto je na tomto mieste potrebné uviesť tie najvýznamnejšie právne akty EÚ z danej oblasti. Najznámejšou a najkomplexnejšou smernicou v oblasti ochrany životného prostredia prostredníctvom trestného práva, avšak s dosahom aj na odpady, je **SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) 2024/1203 z 11. apríla 2024 o ochrane životného prostredia prostredníctvom trestného**

práva, ktorou sa nahrádzajú smernice 2008/99/ES a 2009/123/ES. Táto smernica reaguje na nárast počtu trestných činov proti životnému prostrediu a ich účinkov, ktoré ohrozujú činnosť práva EÚ v oblasti životného prostredia a vyvolávajú v EÚ pretrvávajúce obavy. Takéto trestné činy sa čoraz viac rozširujú za hranice členských štátov, v ktorých sa páchajú. Na jednej strane síce predstavujú hrozbu pre životné prostredie, a preto vyžadujú vhodnú a účinnú reakciu, ktorá si často vyžaduje účinnú cezhraničnú spoluprácu, na strane druhej možnosťou vysokého zisku sa zaraďujú medzi trestné činy, ktoré sú pre páchatel'ov lukratívne, a to hneď z niekoľkých dôvodov, ktoré vymedzíme ďalej v texte.

Spomínaná Smernica o ochrane životného prostredia prostredníctvom trestného práva ustanovuje aj viaceré povinnosti, na ktoré je potrebné upozorniť. Smernica stanovuje, že by sa mali sprísniť sankcie s cieľom posilniť ich odrádzajúci účinok a mala by sa zlepšiť účinnosť odhaľovania, vyšetrovania, trestného stíhania a vydávania rozhodnutí v súvislosti s trestnými činmi proti životnému prostrediu.

Ďalej by členské štáty mali kriminalizovať určité protiprávne konanie, zabezpečiť väčšiu presnosť, pokiaľ ide o vymedzenie relevantných trestných činov, a harmonizovať druhy a úrovne sankcií.

Nesplnenie právnej povinnosti konať môže mať ten istý nepriaznivý následok na životné prostredie a ľudské zdravie ako aktívne konanie. Vymedzenie trestných činov v tejto Smernici by sa preto malo v príslušných prípadoch vzťahovať tak na konania, ako aj na opomenutia konaní.

Pre prevádzkovateľov platí, aby podnikali potrebné kroky na dosiahnutie súladu s legislatívnymi regulačnými a správnymi ustanoveniami týkajúcimi sa ochrany životného prostredia, ktoré sa uplatňujú pri vykonávaní príslušnej činnosti, a to aj dodržiavaním svojich povinností stanovených v príslušnom práve EÚ a vnútroštátnom práve.

Protiprávny zber, preprava, spracúvanie odpadu a nedostatočný dohľad nad takýmito operáciami či nedostatočná následná starostlivosť o miesta zneškodňovania vrátane činnosti, ktorú uskutočňujú obchodníci alebo sprostredkovatelia, môže spôsobiť ničivé účinky na životné prostredie a ľudské zdravie. Takéto účinky môžu byť spôsobené protiprávnym konaním, ktoré sa týka škodlivého odpadu z farmaceutických výrobkov, omamných látok vrátane zložiek na výrobu omamných látok, chemických látok, odpadu obsahujúceho kyseliny alebo zásady alebo odpadu obsahujúceho jedy, ťažké kovy, olej, tuk, elektrického a elektronického odpadu, vozidiel po dobe životnosti alebo plastového odpadu. **Členské štáty by preto mali zabezpečiť, aby nezákonné nakladanie s odpadom predstavovalo trestný čin, ak sa takéto konanie týka nebezpečného odpadu v nezanedbateľnom množstve alebo sa týka iného odpadu, a takýto iný odpad spôsobí**

alebo môže spôsobiť podstatnú škodu na životnom prostredí alebo na ľudskom zdraví.

V rámci Smernice sú následne uvádzané aj plynúce trestné činy:

- vypúšťanie, emisia alebo zavádzanie množstva materiálov alebo látok, energie alebo ionizujúceho žiarenia do ovzdušia, pôdy alebo vody, ktoré spôsobí alebo môže spôsobiť smrť alebo závažnú ujmu na zdraví akejkoľvek osoby alebo podstatnú škodu na kvalite ovzdušia, pôdy alebo vody, alebo podstatnú škodu na ekosystéme, živočíchoch alebo rastlinách;
- uvádzanie na trh, ktoré je v rozpore so zákazom alebo s inou požiadavkou na ochranu životného prostredia, výrobku, ktorého použitie vo veľkom rozsahu, a to používanie výrobku viacerými používateľmi bez ohľadu na ich počet, spôsobí vypúšťanie, emisiu alebo zavádzanie množstva materiálov alebo látok, energie alebo ionizujúceho žiarenia do ovzdušia, pôdy alebo vody a spôsobí alebo môže spôsobiť smrť alebo ťažkú ujmu na zdraví akejkoľvek osoby alebo podstatnú škodu na kvalite ovzdušia, vody alebo pôdy, alebo podstatnú škodu na ekosystéme, živočíchoch alebo rastlinách;
- výroba, uvádzanie na trh alebo sprístupňovanie na trhu, vývoz alebo používanie látok ako takých, látok v zmesiach alebo v predmetoch vrátane ich začlenenia do predmetov, ak takéto konanie spôsobí alebo môže spôsobiť smrť alebo ťažkú ujmu na zdraví akejkoľvek osoby, podstatnú škodu na kvalite ovzdušia, pôdy alebo vody, alebo podstatnú škodu na ekosystéme, živočíchoch alebo rastlinách a:
 - je obmedzené podľa hlavy VIII nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 a prílohy XVII,
 - je zakázané podľa hlavy VII nariadenia (ES) č. 1907/2006,
 - nie je v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009,
 - nie je v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 528/2012,
 - nie je v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008,
 - je zakázané podľa prílohy I k nariadeniu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1021;
- výroba, používanie, skladovanie, dovoz alebo vývoz ortuti, zlúčenín ortuti, zmesí ortuti a produktov s prídavkom ortuti, ak takéto konanie nie je v súlade s požiadavkami stanovenými v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/852 (a spôsobí alebo môže spôsobiť smrť alebo ťažkú ujmu na zdraví akejkoľvek osoby, podstatnú škodu na kvalite ovzdušia, pôdy alebo vody, alebo podstatnú škodu na ekosystéme, živočíchoch alebo rastlinách);

- realizácia projektov v zmysle čl. 1 bodu 2 písm. a), ako sa uvádza v čl. 4 bode 1 a 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/92/EÚ, ak sa takéto konanie vykonáva bez povolenia a spôsobí alebo môže spôsobiť podstatnú škodu na kvalite ovzdušia alebo pôdy alebo kvalite alebo stave vody, alebo podstatnú škodu na ekosystéme, živočíchoch alebo rastlinách;
- **zber, preprava alebo spracovanie odpadu, dohľad nad takýmito operáciami a následná starostlivosť o miesta zneškodňovania vrátane činnosti, ktorú uskutočňujú obchodníci alebo sprostredkovatelia, ak sa takéto konanie:**
 - **týka nebezpečného odpadu, ako sa vymedzuje v čl. 3 bode 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/98/ES, a zároveň sa týka nezanedbateľného množstva takéhoto odpadu; alebo**
 - **týka iného odpadu, než je odpad uvedený v bode i), a spôsobí alebo môže spôsobiť smrť alebo závažnú ujmu na zdraví akejkoľvek osoby, alebo podstatnú škodu na kvalite ovzdušia, pôdy alebo vody, alebo podstatnú škodu na ekosystéme, živočíchoch alebo rastlinách;**
- **preprava odpadu v zmysle čl. 2 bodu 26 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1157, ak sa takéto konanie týka nezanedbateľného množstva, či už v rámci jednej prepravy, alebo v rámci viacerých prepráv, ktoré sa zdajú prepojené;**
- recyklácia lodí patriaca do rozsahu pôsobnosti nariadenia (EÚ) č. 1257/2013 bez toho, aby takéto konanie bolo v súlade s požiadavkami uvedenými v čl. 6 ods. 2 písm. a) uvedeného nariadenia;
- vypúšťanie znečisťujúcich látok z lodí, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti čl. 3 smernice 2005/35/ES, do ktorejkoľvek z oblastí uvedených v čl. 3 ods. 1 uvedenej smernice okrem prípadov, keď takéto vypúšťanie z lodí spĺňa podmienky pre výnimky stanovené v čl. 5 uvedenej smernice, ktoré spôsobí alebo môže spôsobiť zhoršenie kvality vody alebo škodu na morskom prostredí;
- prevádzka alebo zatvorenie zariadenia, v ktorom sa vykonáva nebezpečná činnosť alebo v ktorom sa skladujú alebo používajú nebezpečné látky alebo zmesi, keď takéto konanie a takáto nebezpečná činnosť, látka alebo zmes patria do rozsahu pôsobnosti smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/18/EÚ (27) alebo smernice Európskeho parlamentu a Rady 2010/75/EÚ, a keď takéto konanie spôsobí alebo môže spôsobiť smrť alebo ťažkú ujmu na zdraví akejkoľvek osoby alebo podstatnú škodu na kvalite ovzdušia, pôdy alebo vody, alebo podstatnú škodu na ekosystéme, živočíchoch alebo rastlinách;
- výstavba, prevádzka a demontáž zariadenia, keď takéto konanie a takéto zariadenie patria do rozsahu pôsobnosti smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/30/EÚ (29) a keď takéto konanie spôsobí alebo môže spôsobiť

smrť alebo ťažkú ujmu na zdraví akejkoľvek osoby alebo podstatnú škodu na kvalite ovzdušia, pôdy alebo vody, alebo podstatnú škodu na ekosystéme, živočíchoch alebo rastlinách;

- výroba, produkcia, spracovanie, manipulácia, používanie, držba, skladovanie, preprava, dovoz, vývoz alebo zneškodňovanie rádioaktívneho materiálu alebo rádioaktívnych látok, keď takéto konanie a takýto materiál alebo látka patria do rozsahu pôsobnosti smerníc Rady 2013/59/Euratom (30), 2014/87/Euratom alebo 2013/51/Euratom a keď takéto konanie spôsobí alebo môže spôsobiť smrť alebo ťažkú ujmu na zdraví akejkoľvek osoby alebo podstatnú škodu na kvalite ovzdušia, pôdy alebo vody, alebo podstatnú škodu na ekosystéme, živočíchoch alebo rastlinách;
- odber povrchovej alebo podzemnej vody v zmysle smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/60/ES (33), ak takéto konanie spôsobí alebo môže spôsobiť podstatnú škodu na ekologickom stave alebo ekologickom potenciáli útvarov povrchovej vody, alebo na kvantitatívnom stave útvarov podzemnej vody;
- usmrtenie, zničenie, odchyt, držba, predaj alebo ponúkание na predaj exempláru alebo exemplárov druhov voľne žijúcich živočíchov alebo rastlín uvedených v prílohe IV alebo v prílohe V, ak sa na druhy uvedené v tejto prílohe vzťahujú rovnaké opatrenia ako na druhy uvedené v prílohe IV k smernici Rady 92/43/EHS (34) a exempláru alebo exemplárov druhov uvedených v čl. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/ES (35) s výnimkou prípadov, keď sa takéto konanie týka zanedbateľného množstva takýchto exemplárov;
- obchodovanie s exemplárom alebo exemplármi druhu voľne žijúcich živočíchov alebo rastlín alebo s ich časťami alebo derivátmi uvedených v prílohách A a B k nariadeniu Rady (ES) č. 338/97 (36), a dovoz exempláru alebo exemplárov takýchto druhov, ich častí alebo derivátov uvedených v prílohe C k uvedenému nariadeniu, s výnimkou prípadov, keď sa takéto konanie týka zanedbateľného množstva takýchto exemplárov;
- uvádzanie príslušných komodít alebo príslušných výrobkov na trh EÚ alebo ich sprístupnenie na trhu EÚ alebo ich vývoz z trhu EÚ v rozpore so zákazom stanoveným v čl. 3 nariadenia (EÚ) 2023/1115, s výnimkou prípadov, keď sa takéto konanie týka zanedbateľného množstva;
- akékoľvek konanie, ktoré spôsobí poškodenie biotopu v chránenej lokalite alebo rušenie živočíšnych druhov vymenovaných v písmene a) prílohy II k smernici Rady 92/43/EHS v chránenej lokalite v zmysle čl. 6 ods. 2 uvedenej smernice, ak je takéto poškodenie alebo rušenie významné;